Приложение № 24 към т. 1, буква „ч“

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА „УМЕНИЯ НА ФОКУС“

1. ОПИСАНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Прилагането на компетентностния подход в обучението поставя акцент върху придобиването на комплекс от компетентности за бъдеща успешна професионална и житейска реализация на учениците. Динамиката на съвременното обществено развитие обаче поставя пред образованието нови предизвикателства, които изискват фокус върху формирането на все повече умения у учениците. Ето защо училището следва да се отвори по-широко към възможностите за надграждане на четивната, на математическата, на научната и на финансовата грамотност и за развитие на концепцията за т.н. функционална грамотност като набор от умения и компетентности, които позволяват на един човек да се справи успешно с реални житейски ситуации в съвременното общество. Необходимо е от най-ранна детска възраст наред с когнитивните и метакогнитивните умения у учениците да се изграждат умения за решаване на задачи, които постигат едновременно образователни, социални и технологични цели и ще им дават увереност за успех в един сложен, широко технологизиран, но и финансово динамичен свят. Именно към измерването на такива умения са насочени редица международни изследвания (напр. PISA и PIRLS), в които участва страната ни. Процесът на синхронизиране на методиките на международните и националните оценявания надхвърля границите на учебния час и изисква целенасочена работа в училище за развитие на уменията, които ще придобиват все по-голяма значимост в съвременното общество.

Периодът на ранното детство е етап с висока интензивност на мозъчното развитие и формиране на ключови компетентности, които предопределят последващия образователен, социален и личностен път на детето. Играта е основният механизъм, чрез който децата изследват средата, експериментират с причинно-следствени връзки, развиват език, мислене, саморегулация и социално-емоционални умения. Поради това качеството на педагогическото взаимодействие в ранна възраст неизбежно зависи от дълбочината на професионалното разбиране за играта, от способността за наблюдение и анализ на игровото поведение и от умението играта да се използва като доказателствен ресурс при планиране на педагогически решения.

ПРОЕКТ

Чрез настоящата национална програма продължават да се създават възможности за развитие на политики (на ниво детска градина и училище), насочени към систематична подкрепа при развитието на уменията на децата и учениците.

Програмата е в подкрепа на обучението по български език и литература, по математика, по природните науки, по технологии и предприемачество, като поставя фокус върху значими практически умения чрез реализация на дейности, включени в следните модули:

Модул 1 „Финансова грамотност“

Модул 2 „Четене с разбиране“

Модул 3 „Позитивни нагласи“

Модул 4 „Лаборатория за игра“

2. ЦЕЛИ И ОБХВАТ НА ПРОГРАМАТА

Националната програма е разработена в съответствие с Приоритетна област 1 „Ранно детско развитие“ и Приоритетна област 2 „Компетентности и таланти“ на Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030) и в съответствие с Национална стратегия за финансова грамотност и План за действие към нея, приети с Решение на Министерския съвет от 10 февруари 2021 г.

Обща цел на програмата:

Осигуряване на условия за развиване на съвременни умения и надграждане на компетентности, придобити в обучението, в съответствие с предизвикателствата на новите реалности.

Конкретни (специфични) цели:

- Формиране и развитие на финансова грамотност и икономическа култура у децата и учениците; изграждане на увереност при взимане на отговорни решения за управление на личните финанси.
- Създаване на подходяща среда за провеждане на мотивиращо обучение, чрез което да се създават желание и навици за четене.
- Прилагане на педагогически практики, осигуряващи адаптация и социализация на децата от всички възрастови групи (вкл. яслените) в детските градини и на ученици от

ПРОЕКТ

началния етап на основното образование, в т.ч. чрез предоставяне на възможности за споделяне на опит.

Осигуряване на устойчива образователна и научна среда, в която играта се използва като водещ механизъм за наблюдение, изследване, планиране и реализиране на педагогическо взаимодействие, основано на доказателства.

3. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Модул 1

- Брой детски градини, осигурили ресурси и провели обучение по финансова грамотност – 20
- Брой училища, организирали и провели инициативи във връзка с финансовата грамотност – 50

Модул 2

- Брой училища, включени в дейност за разработване на училищни програми по четене с разбиране – 32
- Брой учители, включени в дейността за разработване на училищни програми (в т.ч. проекти за уроци) по четене с разбиране – 150
- Брой разработени училищни програми (в т.ч. и проекти за уроци) по четене с разбиране – 96
- Брой училища, въвели в училищните си учебни планове за учебната 2026 – 2027 година часове за четене с разбиране в разширената или в допълнителната подготовка – 32

Модул 3

- Брой детски градини (вкл. с яслени групи) и училища, включени в изпълнение на дейности по модула – 50
- Брой педагогически специалисти, включени в дейности по модула – 180
- Брой проведени обучителни срещи по модула – 20

Модул 4

- Брой оборудвани помещения – 3
- Брой педагогически и непедагогически специалисти, включени в дейности по модула – 150

4. ЦЕЛЕВА ГРУПА

ПРОЕКТ

Модул 1

Деца и ученици от детски градини и училища

Модул 2

Учители и ученици, включени в дейности по модула

Модул 3

Деца от детски градини (вкл. яслени групи), ученици от I, II и III клас, педагогически и непедагогически специалисти в детските градини, начални учители.

Модул 4

Педагогически и непедагогически специалисти от детски ясли и детски градини, родители и деца от детски ясли и детски градини

5. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Повишена мотивация на учениците за четене.

Организирана подготовка по финансова грамотност в детските градини.

Повишени умения за учениците чрез организирани училищни и междуучилищни инициативи за вземане на самостоятелни решения за преценяване на финансовите рискове и на възможностите за подобряване на финансовото благосъстояние.

Приложени педагогически практики в детските градини и в училищата, свързани с ежедневното изграждане на умения за адаптация и социализация.

- Създаване на *Лаборатория за игра* към педагогическия факултет в партньорство с УНИЦЕФ като стратегическа инвестиция в качеството на ранното образование и в развитието на човешкия капитал. Чрез интегриране на научно наблюдение, анализ и професионално обучение лабораторията създава устойчив модел за педагогика, основана на доказателства, и осигурява институционална рамка за развитие на играта като ключов механизъм на учене и развитие. Осигурена реална среда за практика и научна работа, която да подпомогне разработването на методически модели и да създаде устойчива мрежа от специалисти. Изграждане на референтен център за доказателствено обосновани игрови практики.

6. БЮДЖЕТ

Общ бюджет на програмата: **255 000 евро**

Модул	Бюджет
Модул 1	**70 000 евро**
Модул 2	**70 000 евро**

ПРОЕКТ

Модул 3	**50 000 евро**
Модул 4	**65 000 евро**
Общ размер:	**255 000 евро**

7. ДОПУСТИМИ КАНДИДАТИ/БЕНЕФИЦИЕНТИ

Модул 1

Бенефициенти са държавни и общински детски градини и училища. Частните детски градини и училища могат да участват в дейности само като асоциирани партньори, без да получават финансиране по модула.

Модул 2

Бенефициенти са Министерството на образованието и науката, държавни и общински училища

Модул 3

Бенефициенти са държавни и общински детски градини (вкл. с яслени групи) и училища. Частните детски градини и училища могат да участват в дейности само като асоциирани партньори, без да получават финансиране по модула.

Модул 4

Бенефициент по модула е педагогически факултет, предоставящ необходимия брой помещения, определен по предложение и съвместно с УНИЦЕФ.

8. СРОК НА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Дейностите ще се изпълняват до края на учебната 2026 – 2027 година.

9. МЕХАНИЗЪМ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОТЧИТАНЕ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

1. Организирането, оценяването и проследяването на изпълнението на дейностите ще се осъществяват на:

- Национално равнище – наблюдението на програмата ще се извършва от МОН;
- Регионално равнище – от РУО чрез публикуване и изпращане на информация за програмата на допустимите бенефициенти, приемане и оценяване на проектните предложения, както и проследяване на изпълнението на дейностите.

2. Мониторингът може да се осъществява чрез:

- тематични и текущи проверки на място;

ПРОЕКТ

- проверки на представени документи;
- анкети, срещи, разговори с деца, учители, ръководства на детските градини и родители.

За резултатите от извършения мониторинг се изготвя доклад за посещение на място, който съдържа оценка за изпълнението на дейностите и степен на постигане на очакваните резултати от програмата.

10. ДЕМАРКАЦИЯ И ДОПЪЛНЯЕМОСТ С ДРУГИ НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМИ ИЛИ ПРОЕКТИ, ФИНАНСИРАНИ ОТ ЕВРОПЕЙСКИ ИЛИ ДРУГИ МЕЖДУНАРОДНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ

Дейностите и средствата по националната програма не могат да дублират дейности и средства с еднакво предназначение по други национални програми за развитие на образованието, друго национално финансиране, фондовете на Европейския съюз, както и други донорски програми, за което съответният бенефициент, представил проектно предложение/искане за финансиране, подава декларация.

Декларацията е задължителна и следва да съдържа следния текст: „Декларирам, че дейностите, за които кандидатствам, не са финансирани по друг проект, програма или каквато и да е друга финансова схема или процедура от националния бюджет, бюджета на Общността или друга донорска програма“

11. ДОПУСТИМИ ДЕЙНОСТИ И СРОК НА ИЗПЪЛНЕНИЕ

Модул 1

Осигуряване на ресурси (вкл. електронни) и провеждане на обучения по финансова грамотност на деца в детски градини.

Осигуряване на ресурси (вкл. електронни) и организиране и провеждане на инициативи (състезания, викторини, уебинари, лаборатории, финансови лагери, финансови театри и др.) във връзка с финансовата грамотност (в рамките на институцията или междуинституционални).

Модул 2

Разработване на училищни учебни програми за четене с разбиране за образователен етапи или за последния клас от образователния етап и на проекти за уроци за четене с разбиране. (Училищата, включени в дейността, се предлагат от съответното РУО.)

ПРОЕКТ

Обсъждане, консултиране, коригиране и усъвършенстване на училищни учебни програми за четене и на проекти на уроци за прилагане на програмите.

Обогатяване, обсъждане, консултиране и редактиране на оценителски инструментариум.

Модул 3

Разширяване (териториално) и надграждане (в следващ клас) прилагането на педагогически практики „Утринна история“, „Утринна приказка“ и „Утринна среща“. Разширяването на прилагането на педагогическите практики е насочено към включването на детски градини и училища, които до момента не са ги прилагали, както от пилотните региони (Велико Търново, Пазарджик, Плевен, Сливен и София-град), така и от други региони. Надграждането е предвидено само за педагогическа практика „Утринна среща“ и е свързано с включване на учениците от следващ (трети) клас от началния етап.

За изпълнението на дейността могат да кандидатстват съвместно най-малко пет детски градини/училища от един регион, като една от тях е водеща институция и получава финансиране за изпълнението на следните дейности:

- подготовка на педагогически специалисти от детски градини и училища и/или на специалисти от детски ясли за прилагане на педагогическите практики чрез провеждате на най-малко две обучителни срещи, в т.ч. чрез наемане на обучители;
- изграждане на необходимата материална среда за провеждане на педагогическите практики и проследяване на изпълнението на дейностите и за отчитане на постигнатите резултати;
- създаване на учеща общност чрез организиране на професионални дискусии относно ефективността от прилагането на педагогическите практики.

В проектните предложения дейностите може да бъдат допълвани и надграждани с други дейности, инициирани от детската ясла/градина или училище в съответствие с конкретните потребности, за които не се изисква допълнително финансиране, като това следва да е описано в проекта.

Модул 4

Изграждане на *Лаборатория за игра*, която да се утвърди като национален и международен център за валидиране и разпространение на доказателствено обосновани игрови практики и за формиране на устойчива професионална мрежа, която споделя

ПРОЕКТ

разбирането за играта като основен механизъм на учене и развитие. Мисията ѝ ще е да предоставя фасилитирана подкрепа за специалистите чрез комбинация от научни изследвания, наблюдения на реална детска игра и практическо експериментиране, така че играта да се превърне в източник на доказателства за педагогическо решение.

12. ДОПУСТИМИ РАЗХОДИ И ЕТАПИ НА ФИНАНСИРАНЕ

Модул 1

- За материали и консумативи, ресурси за обучение (вкл. електронни), наем на зали, озвучаване и др. – до 1 000 евро за проектно предложение
- Етапи на финансиране: еднократно финансиране.

Модул 2

- За разработване на училищни учебни програми за четене с разбиране за образователен етапи или за последния клас от образователния етап и на проекти за уроци за четене с разбиране – 55 000 евро
- За обсъждане, консултиране, коригиране и усъвършенстване на училищни учебни програми за четене и на проекти на уроци за прилагане на програмите – 10 000 евро
- За обогатяване, обсъждане, консултиране и редактиране на оценителски инструментариум – 5 000 евро

Модул 3

По модула са допустими разходи за обосновано необходими материали и средства за прилагане на педагогическите практики в детските градини и в училищата, както и за изграждане на необходимата образователна среда. Обосновано необходими са онези материали и средства, без които е невъзможно изпълнението на иновативния проект. Допустими са разходите за изграждане на различни тематични кътове в детските градини (вкл. с яслени групи) и в училища, както и разходи за организиране и провеждане на обучителните срещи и професионални дискусии.

Допустими са и разходи за възнаграждения на специалисти (които не са служители на образователната институция) за провеждане на дейности, които са свързани с методическото осигуряване на прилагането на практиките и за провеждане на срещите (разработване на

модел за II клас, ръководство на обучителни срещи и изготвяне на доклади за приложимостта и ефективността на практиките).

Допустими са и командировъчни разходи за участници в обучителните срещи, наем зала, кафе паузи, когато това е необходимо за изпълнението на дейността.

Допустимото финансиране по модула е в размер на до 4 200 евро за един проект, който включва най-малко пет детски градини (вкл. с яслени групи) или училища.

Модул 4

Разходи за оборудване на най-малко три помещения за изграждане на *Лаборатория за игра*, включително подходящи мебели и игрови средства, както и при необходимост разходи за възнаграждения.

13. УСЛОВИЯ И РЕД ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ

По Модул 2 и Модул 4 не е приложимо.

По Модул 1 и по Модул 3:

Всяко училище/детска градина кандидатства само с едно проектно предложение за модул в срок до 30 юни 2026 г., което се подава чрез платформата: https://np.mon.bg/

Документи за кандидатстване:

- Попълнен формуляр за кандидатстване;

- Решение на педагогическия съвет за участие в дейностите по модула. Решението на педагогическия съвет трябва да е от дата, не по-ранна от датата на Решението на Министерския съвет за одобряване на националните програми;

- Декларация от директора на детската градина/училището за недопускане на двойно финансиране (съгласно т. 10 от националната програма).

Оценяването на проектните предложения се извършва от РУО чрез електронната платформа.

14. ПРОЦЕДУРА ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ И ОДОБРЕНИЕ НА ПРОЕКТНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ

По Модул 2 и Модул 4 не е приложимо.

По Модул 1 и по Модул 3:

Разглеждане и оценяване на документите:

ПРОЕКТ

1. Оценяването на проектните предложения се извършва от регионална комисия, определена със заповед на началника на РУО, а класирането им – от МОН.

2. В срок до 17 юли 2026 г. регионалната комисия представя в МОН протокол с оценките на проектните предложения. Протоколите се изпращат в дирекция „Съдържание на предучилищното и училищното образование“ по електронна поща във формат Excel – във вариант с електронен подпис и във вариант без електронен подпис. Протоколите се изготвят и на хартиен носител, като се подписват от регионалната комисия и се съхраняват в РУО.

3. В срок до 7 август 2026 г. МОН изготвя предложение за класиране и публикува на електронната си страница проектосписъците с класираните, некласираните и недопуснатите до класиране проектни предложения, като има право да не се съобрази с оценките, поставени от регионалните комисии, когато са налице обективни обстоятелства за това.

4. В срок до 5 работни дни от датата на публикуване на електронната страница на МОН на проектосписъците с класираните, некласираните и недопуснатите до класиране проектни предложения детските градини/училищата могат да подават възражения относно публикуваното предложение за класиране, както и за отстраняване на технически пропуски.

5. Постъпилите по т. 4 възражения се разглеждат от МОН и когато са основателни, се правят съответните корекции и се изготвя окончателен списък с класираните проекти.

6. Списъкът с класираните проекти се предлага за одобрение от министъра на образованието и науката не по-късно от 20 август 2026 г.

<u>Критерии за оценка на проектните предложения по Модул 1 и Модул 3:</u>

- Съответствие между обосновката на необходимостта от финансиране и предвижданите видове разходи – 5 т.;
- Съответствие на дейностите/инициативите с възрастта на децата/учениците – 5 т.;
- Целесъобразност и иновативност на предложението – 5 т.;
- Спазване на принципите на икономичност и ефективност – 2 т.;
- Устойчивост и мултиплициране на резултатите от реализирането на проектното предложение – 3 т.;

Максималният брой точки, с които може да бъде оценено едно проектно предложение, е 20 т.

При равен брой точки за окончателното класиране се взема предвид броят на децата/учениците, включени в дейностите по модула, както и дали институцията е била финансирана по същата национална програма за 2025 година.

ПРОЕКТ

15. ОТЧИТАНЕ НА ПРОЕКТИТЕ

По Модул 2 и Модул 4 не е приложимо.

По Модул 1 и по Модул 3:

Бенефициентите представят справка-декларация за извършените разходи, подписана от директора на училището, в платформата https://np.mon.bg/ в срок до 10 работни дни след приключване на дейностите, която се проверява до 10 работни дни от РУО. Бенефициентите съхраняват документите, свързани с изпълнението и отчитането на дейностите по Модул 1 и по Модул 3, на хартиен и електронен носител.

ПРОЕКТ